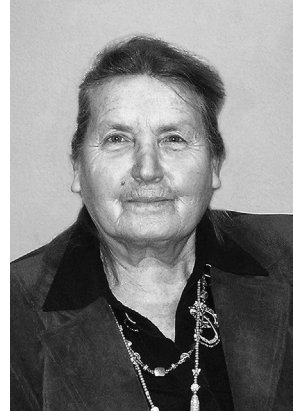

ДО ЮВІЛЕЮ Ж. М. МАТВІЇШИНОЇ

14 лютого географічна громадськість вшанувала *Матвіїшину Жанну Миколаївну* – відомого українського вченого, доктора географічних наук, професора, фахівця у галузі географії, ґрунтознавства, палеогеографії, палеопедології, мікроморфології, палеоландшафтознавства, палеоекогеографії, палеокліматології – з її ювілеєм та понад 50-річчям наукової і педагогічної діяльності.

Народилася Жанна Миколаївна в м. Ялта Кримської АРСР у родині вчителів. Після закінчення Ялтинської середньої школи № 6 із золотою медаллю Жанна Майська стала студенткою географічного факультету Московського державного університету ім. М.В. Ломоносова. Після 3-го курсу її у складі групи найбільш здібних студентів було направлено на річне стажування до Китайської Народної Республіки на географічний факультет Пекінського державного університету. Закінчивши навчання в Московському університеті, Жанна Миколаївна розпочала свій трудовий шлях на посаді асистента кафедри фізичної географії природничо-географічного факультету Луганського педагогічного інституту ім. Т.Г. Шевченка. У 1966 р. поступила до аспірантури Сектора географії Інституту геологічних наук АН УРСР.

Вся подальша наукова діяльність, професійне зростання і творчі успіхи Ж.М. Майської (з 1974 р. Матвіїшиної) – від молодшого до провідного наукового співробітника, а з 1994 р. – завідувача відділом) пов'язані з відділом палеогеографії, започаткованим у складі Інституту геологічних наук, потім Сектора та Відділення географії, а з 1991 р. – Інституту географії НАН України.

Наставником Ж.М. Матвіїшиної був талановитий вчений, доктор геолого-мінералогічних наук, палеогеограф, професор М.Ф. Веклич, який і спрямував її подальшу наукову спеціалізацію.

Невтомний польовик, починаючи від років навчання в аспірантурі і до цього часу, Жанна Миколаївна у численних експедиційних дослідженнях збирає фактичні дані в різних регіонах України для відтворення умов розвитку давньої природи. У 1972 р. вона підготувала і захистила кандидатську дисертацію на тему «Мікроморфологія антропогенових викопних ґрунтів Середнього Придніпров'я». Подальші розробки з вивчення закономірностей еволюції ґрунтів, особливостей використання мікроморфологічного методу у палеогеографічних дослідженнях відображені у її докторській дисертації на тему «Мікроморфологія та педогенез верхньокайнозойських викопних ґрунтів України», захищеній у 1993 році.

Теоретичні та методичні доробки Ж.М. Матвіїшиної охоплюють широке коло питань: детальне розчленування відкладів, палеогеографічні основи раціонального використання природних ресурсів, природно-історичний підхід у вирішенні еколого-географічних проблем. Вони втілені у практиці геолого-знімальних, меліоративних та будівельних робіт. Вона плідно працювала з виробничниками, виконувала дослідження за госпдогвірною тематикою, брала участь у польових школах-семінарах на геологічних розрізах території України та Молдови.

Ж.М. Матвіїшина є одним із авторів розроблених детальних схем палеогеографічної етапності та стратиграфії пліоцену і плейстоцену України, які були затверджені в 1993 р. Міжвідомчим стратиграфічним комітетом України як обов'язкові та використовуються при складанні «Державної геологічної карти – 200».

У колі її наукових інтересів – також питання моніторингу небезпечних геологічних процесів, забруднення голоценових ґрунтів та екологічного стану середовища. Вона плідно співпрацює з геологами та геофізиками Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, Інституту

геофізики НАН України, ґрунтознавцями Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича та науковцями з Польщі.

Окремо слід відмітити дослідження Ж.М. Матвіїшиної та її учнів у вивченні плейстоценових та голоценових ґрунтів як на природних розрізах, так і на археологічних пам'ятках давніх поселень у зв'язку зі змінами палеоекологічних умов. Тісна співпраця із науковцями Інституту археології НАН України, Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, Національного університету «Києво-Могилянська академія» дала змогу отримати великий фактичний матеріал з різних регіонів України; результати цих досліджень опубліковані у численних статтях та монографіях.

Ж.М. Матвіїшина – автор понад 400 наукових робіт, у тому числі близько 30 монографій, багато публікацій вийшло за межами України.

Наукові дослідження Ж.М. Матвіїшиної добре відомі й за кордоном. Вона неодноразово виступала на міжнародних конгресах, конференціях, симпозиумах у Німеччині, Великобританії, Нідерландах, Швеції, Фінляндії, Польщі, Росії, проводила спільні дослідження в Іспанії, Польщі, брала участь у виконанні міжнародних програм, обрана членом лесової комісії INQUA (Міжнародного стратиграфічного комітету з четвертинного періоду).

Велику увагу приділяє Жанна Миколаївна підготовці та вихованню наукових кадрів, сумлінно займається навчанням аспірантів, передає їм свої знання та досвід досліджень викопних ґрунтів як на геологічних розрізах, так і під мікроскопом, заряджає молодь енергією та ентузіазмом, спонукаючи до плідної праці, є доброю порадицею з багатьох життєвих питань. За її науковим керівництвом 5 аспірантів захистили кандидатські дисертації (О.Г. Пархоменко, С.П. Кармазиненко, С.П. Дорошкевич, О.В. Мацібора, А.С. Кушнір), підготовлено 2 докторів наук (Н.П. Герасименко, Б.Т. Рідуш) зі спеціальності геоморфологія та палеогеографія.

У 2012–2014 роках Ж.М. Матвіїшина на посаді професора кафедри землезнавства та геоморфології географічного факультету Київського національного університету ім. Тараса Шевченка викладала курси «Палеоекологія», «Методика лабораторних досліджень», «Мікроморфологія ґрунтів», «Ритміка природних процесів».

Дослідницьку роботу Ж.М. Матвіїшина плідно поєднує з науково-організаторською діяльністю. Понад 15 років вона була членом та заступником голови спеціалізованої вченої ради при Інституті географії НАН України по захисту докторських дисертацій за спеціальностями «Фізична географія, геофізика та геохімія ландшафтів» та «Геоморфологія та палеогеографія», впродовж 10 років – членом Експертної ради Вищої Атестаційної Комісії з географічних наук та заступником голови цієї ради. На даний час є членом спеціалізованої вченої ради Інституту географії НАН України по захисту докторських дисертацій за спеціальностями «Економічна та соціальна географія» і «Географічна картографія»; членом редколегії «Українського географічного журналу», членом Національного стратиграфічного комітету України. Неодноразово Жанна Миколаївна виступала опонентом під час захисту кандидатських і докторських дисертацій, очолювала Державну екзаменаційну комісію з географії у Київському державному університеті імені Тараса Шевченка.

Серед наукової громадськості України Ж.М. Матвіїшина користується високим авторитетом провідного вченого географа, активного пропагандиста та продовжувача традицій палеогеографічної наукової школи Максима Федоровича Веклича.

Працьовитими, самостійними та успішними вона виховала і своїх дітей Володимира та Ірину (також географа), втішається і своїми чотирма онуками.

Щиро вітаємо Жанну Миколаївну з поважним ювілеєм, зичимо доброго здоров'я, щастя та бажаємо подальшої творчої наснаги.

*Колектив Інституту географії НАН України
Редколегія «Українського географічного журналу»*